

Minnesnoter från Vattenseminarium torsdagen den 26 mars 2020

Arrangerat av Mellanbygdens vattenråd
och södra Bottenvikens kustvattenråd.

Anteckningar av Anneli Sedin, med justeringar av Bengt Hallberg och Jan Åberg

Mötet hölls i form av en telefonkonferens med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19.

Södra Bottenvikens kustvattenråd, <https://vro13.org/>

aMellanbygdens vattenråd, <https://mellanbygdensvattenrad.org/>

Presentation av deltagarna på mötet

1. Bengt Hallberg: sammankallande för VRO13, Svenska båtunionen
2. Jan Albertsson: Umeå marina forskningscentrum
3. Hans Ölund: Västerbottens båtförbund, ordf.
4. Peter Lundström: Skellefteå kommun, Skellefteälvens VR
5. Dante: Robertsfors kommun, LONA/LOVA-projekt, Fiske/fritid
6. Anniina Saarinen: LST Västerbotten, Kvarken Flada-projektet, marint skydd
7. Bo-Göran Persson: Skellefteå kommun, Limnolog, olika projekt
8. Viktoria Larsson: Kvarkenhamnar AB/Kvarken Ports
9. Tony Söderlund: Skellefteå kommun, Fiske/vattenvård
10. Anders Kagervall: Rickleåns övre FVO, SLU (laxförvaltning och övervakning)
11. Lisa Lundstedt: Bottenvikens skärgård (samarbete mellan kommuner), strategi för hållbart nyttjande
12. Tobias Petterson: student Umeå univ. Exjobb om vattenkemi i Rickleån om brunifiering
13. Björn Eriksson: Umeå kommun, vattenverksamhet och övervakning
14. Anneli Sedin: LST Västerbotten, kustfrågor, vattenförvaltning, miljömål, övervakning
15. Sandra Åström: Skelleftekraft, arbete med nationella planen
16. Per Hedström: SWEKO, miljöfrågor, olika projekt, t.ex. Tavelåprojektet
17. Mats Johansson: LST Västerbotten, sjöar/vattendrag, projekt Rickleån, prövning av vattenkraft
18. Mattias Sundqvist: LST Västerbotten, samverkansprojekt Rickleån.
19. Jan Åberg: Sammankallande för VRO9

Informationsrunda: Vad är på gång i termer av vattenprojekt och dylikt i Mellanbygden och södra Bottenviken?

Skellefteå kommun

- Uttersjöträskets projekt startade efter omfattande algblomningar. Samverkansgrupp startade med boende kring sjön och lantbrukare. Enskilda avlopp har åtgärdats. Greppa näringen gjorde besök hos brukare vilket ledde till instängsling av diken. Utfiske av vitfisk (mört och braxen) har skett under 2 somrar (3 ton). Siktdjupet har fördubblat och klorofyllhalten har sjunkit, dock inte fosforhalterna men det kan ta tid. Ska nu kolla på fosfordammar. Presentation ligger på Mellanbygdens hemsida.
- Provtagning av 25 sjöar tillsammans med Norsjö kommun. Vissa visar tecken på övergödning.
- Projekt kring källfördelning tillsammans med Robertsfors och Umeå kommun. Även seminarium om internbelastning.
- Flera prövningar pågår.
- Burälven har nu inventerats klart m.a.p. enskilda avlopp.
- Projekt om biotopvård: Återställning i Risån och Sikån i Rickleåns källflöden. Både flottledsåterställning och åtgärdande av vandringshinder. Även arbete i Tallån. Karterar diken som ska leda till åtgärder. Uppföljning av åtgärd av kvarndamm.

Robertsfors kommun

- Rickleåns kraftverk ska omprövas inom nationella planen.
- LOVA-projekt om kustbäckar med trumbyte och manuell restaurering.
- Fiskevårdsansökan för tillsyn av FVO.
- Restaurering av Rickleåns huvudfåra har avslutats i ett avgränsat avsnitt.
- Reduktionsfiske i en övergödd sjö vid Överklinten, strax över ett ton har tagits upp.
- Riva damm i Trybäcken, med potential för havsöring.

Umeå kommun

- Tavelå-projektet pågår för att planera åtgärder mot övergödning. Ska ta vattenprover i systemet. Funderar på att göra modelleringar för att hitta hotspots som kan åtgärdas. Har gjort intervjuer med jordbrukare om deras markanvändning. Flera olika delprojekt i en flerstegsraket.
- 80 miljoner för sanering av Norrbyskär. Prövning pågår nu. Bengt undrar hur det ser ut för hamnverksamheten där. Hamnar finns där men under saneringstiden anläggs en tillfällig båtbygga. De boende får sedan anlägga en ny gemensam anläggning.
- Övervakning av övergödda sjöar och havsvikar.

- Finns intresse att göra reduktionsfiske även i Kläppsjön. Intresse från närboende är mycket positivt. Söka troligen LOVA-medel för detta.

Länsstyrelsen

- Friskare skogsvatten 2.0. Bättre hänsyn till vatten i skogsbruket. Fokus på samverkan och dialog. Både teoretiska träffar och träffar i fält. Hänsyn t.ex. genom att lämna en bård vid vattendrag och undvika körskador. Coronaviruset (COVID19) har dock gjort att vårens träffar fått ställas in.
- KLIVA: projekt kring klimatförändringar och vad jord- och skogsbrukare kan behöva tänka på. Ska utföra modelleringar av vattenbalansen idag och vid ett förändrat klimat. Förutom att fundera kring vattenhållande åtgärder kan det behövas åtgärder kopplat till sura sulfatjordar m.m. Mycket fokus på samverkan och dialog där resultaten ska diskuteras och lokal kunskap ska tillvaratas. Hertsångersälven är modellområde.
- Förslag på åtgärder och MKN läggs in i VISS och detta ska Vattenmyndigheten använda i sina samrådsprodukter, åtgärdsprogram och förvaltningsplan, som ska ut på samråd i höst.
- Nationell plan för vattenkraft: Flera vattendrag i Mellanbygden är med. Först ut är Rickleån 2022. Sist kommer Bureälven 2030. Länsstyrelsen ansvarar för den regionala samverkan och arbetet har påbörjats.
- Pågående naturvårdsprojekt: Miljöförbättrande åtgärder i kustvatten avslutas i vår. Skellefteå kommun har gjort en hel del åtgärder och i Robertsfors har man karterat kustmynnande vattendrag. Finns rapporter för både Skellefteå och Robertsfors kommun. Kvarken flada projektet har fokuserat på grunda havsvikar och återställt 2 flador samt åtgärdat vandringshinder. Resultat har presenterats i flera rapporter.
- Projektet havslekande harr pågår, kontakta Henrik Jenssen vid frågor. Kartlägga förekomst av lekområden för havslekande harr och gör genetiska analyser. Syftet är att skydda denna unika förekomst.
- Projektet Econnect tittar man på klimatförändringar, vilka arter som kan påverkas och vad vi kan göra åt det. Kontakta Johnny Berglund vid frågor.
- Utvecklingsprojekt på gång kring satellitbilder och drönare för att övervaka t.ex. undervattensvegetation i grunda vikar.
- Projektbanken ska ge en överblick av möjliga åtgärder i sötvatten och kustvatten för snabbare administration och bättre prioritering. 5 förslag på kustprojekt har matats in i listan. Även fått input från kommunerna. Länkar finns i Anniinas presentation. Finns även många sötvattensförslag (se presentation). Förslag kan läggas in eftersom. Fråga: finns det någon koppling till åtgärder i vatten databasen och VISS? Nej, lite annan skala. Både mindre vatten och samlingsprojekt. Däremot förankrat med vattenförvaltningen då beredningssekretariatet varit med i planeringen. Ersätter SÅP-projekten.

Umeå hamn

- Stor utbyggnad planeras. Björn berättar att det är uppdelat i olika ansökningar. Första delen handlar om ombyggnad av färjeläget på östra sidan. Inte så mycket finsediment där. Även ny yta för att utföra alkoholtester. I nästa etapp är det omfattande muddringar som planeras på östra sidan. Där finns det föroreningar i form av båtbottnfärger (TBT) och metaller som behöver hanteras.

Skellefteå kraft

- Förberedelser inför prövning inom NAP:en. När beslut tas är Rickleån först ut och ansökningar ska lämnas och mycket arbete ska göras innan dess. Underlag, mål, åtgärder och villkor ska ingå. Lite oklart hur frågorna ska hanteras då detta är ett nytt arbetssätt.

Rickleåns övre FVO

- Osäkra på hur processen ska gå till men det pågår mycket diskussioner. Har funderat på de tre nedre kraftverken från 40-talet och kommer att verka för bortrivning av dem. Ska skriva en skrivelse till kommunen.

Bottenvikens skärgård

- Miljömålsrådets utredning om hållbar användning av kusten. T.ex. grunda ekosystem och hur man ska kunna skydda dem. Problem att de olika direktiven inte hänger ihop. Har sett att det är väldigt viktiga miljöer. Samtidigt pågår en strandskyddsutredning som riskerar att urholka strandskyddet. Ska ta fram en strategi och planen var att åka runt hos kommunerna, men det fick ställas in p.g.a. corona.

Svenska båtunionen

- Mycket att ta tag i vid hamnarna.
- Broschyren Båtmiljö.se med tips på webbsida med tips för mer hållbart båtliv. Bränsle, ecodriving, uppställningsplatser, främmande arter, påverkan på grunda bottenar m.m. Bengt ifrågasätter det vetenskapliga stödet för slutsatserna i rapporten om grunda vikar och båttrafik.
- Båtmässan visar att det fortfarande finns behov av mycket information för att få ett annat tänk och öka kunskapen hos båtägare.
- Information om giftiga båtbottnfärger. Inte tillåtet att använda biocidfärger i Bottenviken men det görs. Inte tillåtet att använda biocidfärger i Bottniska viken men det görs trots att det inte har effekt, då vi inte har problem med havstulpaner. Minska tillgängligheten genom att ta bort det från hyllorna från butiker i norra Sverige. Minska användningen: "måla mindre".

Umeå marina forskningscentrum

- Ska ut på provtagning och det blir ett nytt fartyg i år.
- Dialog med HaV om att utöka vegetationsövervakningen i grunda vikar i Bottniska viken.
- Måste utöka dykkompetens, metoder och certifikat.
- Varmare klimat kan göra att bakteriers nedbrytning ökar. Detta undersöks nu i mesokosm-anläggningen på UMF.

Samverkansprojekt Rickleån

- Kartläggning av vägtrummor är i stort sett klar.
- Sammanställa och prioritera åtgärder för dammar.
- GIS-analyser för att se möjliga åtgärder för våtmarker.
- Digitalisering av diken i vissa områden.
- Analyser av svämplan eftersom man ofta sänkt vattendragen pga flottning.
- Även analyser av sänkta sjöar.
- Översiktliga elfisken för att få lite koll på bestånden. FVO får gärna ge tips på områden.
- Laxförvaltningsplan på G.
- Tvärån och Korvbäcken ska inventeras.
- Restaureringar också på gång.

Umeå universitet, Tobias Pettersons examensarbete om brunifiering i Rickleån

- Den långa tidserien för Rickleån ska utgöra underlag för examensarbetet. Om det finns tips på parametrar att kolla på hör av er till Tobias. Bo-Göran tipsar om sjöövervakning i Bygdeträsket som kan vara intressant. Kommer även att finnas material senare i år från källflödena. Kanske kan utgöra ett referensmaterial.

Fördjupningsrunda

Hur påverkar COVID-19 verksamheterna?

- Bo-Göran konstaterar att tillsynsarbetet försvåras av corona. Björn menar dock att det troligen inte finns stöd i lagen för verksamheter att neka tillsynsbesök med hänvisning till risk för corona-smittspridning.
- Fältarbete i Skellefteå påverkas troligen inte så mycket. Lokal samverkan kan dock påverkas och då skjuter man oftast upp möten.
- Peter berättar att laboratorierna får försenade resultat. Kan bli problem med övervakningen. Förhoppningsvis hör labben av sig i tid.
- LST är krisberedskapsmyndighet och det kan bli omfördelning av arbetsuppgifter om beredskapsnivån ändras till krisnivå.

Hur kan lokala förslag och ideer till projektbanken lämnas in?

- LST har egentligen inte medel för löpande administration. Det är rätt mycket kringinformation som ska in i Excelbladet så projekten behöver vara rätt genomtänkta. Vilka som kan vara projektägare är lite oklart. Inventeringar och uppföljning ska inte ingå, borde kanske söka annan finansiering för det. Anniina kollar upp vilka som får vara projektägare och återkommer. Arbets sättet ska även utvärderas. Projekten i projektbanken ska kunna genomföras inom 5 år, så lagom stora projekt är viktigt. Dock inte enstaka trummor utan hellre samla ihop flera olika åtgärder i grupp. Det går att få tips utifrån vad andra län lägger in, kanske speciellt för kusten där det inte jobbats så mycket med restaureringar.

OBS! Viktigt att poängtera om att projektbanken innehåller skisser på ekologiskt värdefulla projekt, som inte behöver vara förankrade lokalt i detta skede. Tillstånd för åtgärderna behöver inte vara klara för att passa i projektbanken, utan det arbetet kan ske som aktiviteter i projekten. Det kommer att publiceras en karttjänst för förslagen.

Jan funderar på de osäkerheter som nämnts kring [Nationella Planen för omprövning av vattenkraften \(NAP\)](#). Tankar kring det? Kan något göras för att underlätta arbetet?

- Mattias berättar att det är oklart hur samverkan ska ske och vilka vi ska samverka med innan Regeringen fattat beslut (beslutet har skjutits upp flera gånger). Även om det är bra att många bidrar med kunskap så är det omprövningar och inte ny verksamhet så det finns ju inte krav på samråd med alla närboende t.ex.
- Mycket kunskap har kommit fram via arbetet i Samverkansprojekt Rickleån, men frågan är hur man för över kunskapen till prövningen. Tina Buckland har ansvaret på länsstyrelsen.

- Sandra berättar att samverkansprocessen inför prövningen får en mycket viktig roll eftersom domstolsprövningen behöver ske rätt snart. Underlagen ska vara så genomarbetade som möjligt så att det inte behövs så mycket kompletteringar då. Hantering av sakägare har inte riktigt landat. När man kommit längre med planering av åtgärder kan det behövas ett samråd med de som är berörda sakägarna då. Behöver först se var man landar på ett ungefär.
- Förslag på vägledning om samverkansprocessen är ute på synpunkter nu.
- Bo-Göran nämner ett pilotprojekt och de resultaten kommer att spridas. Ljungan är närmast men de har lite sämre förutsättningar kopplat till t.ex. underlag.
- Länsstyrelser, kommuner och verksamhetsutövare ingår i kärngruppen från början och det går i linje med vägledningen. Ricklåprojektets samverkansgrupp kan också användas.
- Underlag till prövning är fokus och även att man uppfyller kraven på elproduktion. Mattias konstaterar att arbetsgruppen får träffas via skype under våren.
- En central fråga: vilka miljöundersökningar behöver utföras under de två fältsäsonger som finns till förfogande innan prövningen?

Bengt undrar om ett samarbete kan ske mellan Båtunionen och Bottenvikens skärgård runt grunda vikar?

- Det tycker Lisa låter som en bra ide! Kontakt kommer att tas.

Jan och Bengt tackar alla som bidragit med information och diskussion under mötet!

***Maila gärna synpunkter på dessa minnesanteckningar
samt hur ni tycker att mötesformen fungerade!***

Varför inte stötta e-postanvändningen?

Få vår information via e-post
- klicka på **följ** i sidomenyn på våra hemsidor!

Södra Bottenvikens kustvattenråd, <https://vro13.org/>

Mellanbygdens vattenråd, <https://mellanbygdensvattenrad.org/>

FÖLJ WEBBSIDAN VIA E-POST

Ange din e-postadress för att följa denna blogg och få meddelanden om nya inlägg via e-post.